

**М А Н І Ф Е С Т
ТА
ЕТИЧНИЙ КОДЕКС
НАЦІОНАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО
ГРОМАДСЬКОГО АКТИВІСТА**

**< ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ
З ДОДАТКАМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ПОРАДАМИ >**

**КИЇВ
2026**

УХВАЛЕНО

представниками національно
орієнтованих та
державницьких організацій
України під час
громадських слухань
(експертна дискусія «Вулична
політика під час війни: цілі,
способи, засоби, безпека»)

«18» квітня 2026 р., м. Київ

ПУБЛІЧНО ПРЕЗЕНТОВАНО

до Дня Української Державності,
Музей Революції Гідності

«16» липня 2026 р., м. Київ

М А Н І Ф Е С Т та ЕТИЧНИЙ КОДЕКС

НАЦІОНАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ГРОМАДСЬКОГО АКТИВІСТА

**< ЗАСАДНИЧІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ
З ДОДАТКАМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ПОРАДАМИ >**

**м. Київ
2026**

Маніфест та етичний кодекс національно орієнтованого громадського активіста

© 2026 Анонім. Цей твір поширюється на умовах ліцензії CC BY-NC-ND 4.0

Усі права застережено. Текст цієї книги є вільним для завантаження, читання та поширення в оригінальному вигляді виключно з некомерційною метою. Будь-яка зміна тексту, створення похідних творів (включно з перекладами) або продаж цієї книги заборонені. Автор за власною волею публікує цей твір анонімно та відмовляється від розкриття свого імені.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. МАНІФЕСТ ЦІННОСТЕЙ ТА ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ	III
I.I. Філософія тилової фортеці	
I.II. Викорінення комплексу меншовартості	
I.III. Мова як лінія оборони	
I.IV. Інформаційний суверенітет та «хорошие русские»	
РОЗДІЛ II. СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ СИЛ ОБОРОНИ	IV
II.I. Священний статус Захисника	
II.II. Взаємодія з державними інституціями (СБУ, Кіберполіція)	
РОЗДІЛ III. АРГУМЕНТАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПРОТИВ	V
III.I. Аргументація необхідності мобілізації	
РОЗДІЛ IV. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ГАРТ: РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	V
IV.I. Фундамент ідеології та національної ідентичності	
IV.II. Історія Визвольних змагань (XX століття)	
IV.III. Сучасна війна та інформаційний спротив	
РОЗДІЛ V. ЮРИДИЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ ДОВІДНИК	VII
V.I. Архітектура держави та розподіл обов'язків	
V.II. Кримінальний кодекс України (ККУ) - наша зброя	
V.III. Права активіста при взаємодії з поліцією	
V.IV. Інформаційна безпека та відповідальність за фейки	
V.V. Протокол фото- та відеофіксації правопорушень	
Етичний кодекс національно орієнтованого громадського активіста	X
Державницька позиція та відповідальність у часи екзистенційної битви	XII
Декларація принципів міжнародної суб'єктності та захисту національного інтересу	XIV
Позиція щодо взаємодії з міжнародними гуманітарними та міжурядовими інституціями (ООН, МКЧХ тощо)	XVI
Протокол взаємодії з «Глобальним Півднем»: Боротьба за суб'єктність та антиколоніальний наратив	XVIII
Додатки	XX

PAX IGNAVOS TERRET,
NOS FERRUM MANET

РОЗДІЛ І. МАНІФЕСТ ЦІННОСТЕЙ ТА ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ

I.I. Філософія тилової фортеці

Україна веде екзистенційну війну. Поки фронт тримає лінію зіткнення, тил є життєво важливою артерією та стратегічним ресурсом. Ми відкидаємо концепцію «цивільного життя» як відпочинку. Кожен громадянин у тилу – це або опора армії, або інструмент ворога. Середини не існує. Наша місія – тотальне очищення внутрішнього простору від будь-яких проявів ворожої присутності.

I.II. Викорінення комплексу меншовартості

Ми – нація переможців з тисячолітньою історією. Ми викоринюємо будь-які спроби нав'язати нам «вторинність», «спільність» чи залежність від культури агресора.

- **Самодостатність:** Ми не порівнюємо себе з Росією та не шукаємо схвалення чи порад у «хороших руських». Ми не шукаємо схвалення Заходу чи Сходу. Ми є суб'єктами власної долі;
- **Дерусифікація свідомості:** Активіст не просто ігнорує російське, він активно його витісняє. Будь-яка іронія над ЗСУ, мовою чи історією в нашому просторі – це акт агресії, який потребує негайної відсічі;
- **Психологічна стійкість:** Активіст не реагує на висміювання українських традицій чи мови – він їх захищає та поширює, роблячи домінуючими.

I.III. Мова як лінія оборони

Мова – це не лише засіб спілкування, це код безпеки. Це не лише культура, це система розпізнавання «свій-чужий».

- **Фільтр «Свій-Чужий»:** Російська мова в тилу – це «зелений коридор» для ворожих ІПСО та агентів мімікрії. Межа поширення російської мови – це межа претензій «руського міра»;
- **Принцип переходу:** Повний перехід на українську – це зведення інтелектуального форпосту, який неможливо зламати ззовні. Активіст спілкується українською всюди: вдома, на вулиці, в мережі. Це створює середовище, вороже до окупанта.

I.IV. Інформаційний суверенітет та «хорошіє русськіє»

Ми накладаємо повне табу на присутність російських «лібералів», «експертів» та «опозиціонерів» в українському просторі.

- Будь-який росіянин, що з'являється в нашому етері, - це троянський кінь, який розмиває межу між агресором і жертвою;
- Ми ігноруємо їхні медіа, їхню культуру та їхні поради. Наш орієнтир - виключно українська експертна думка та офіційні державні джерела.

РОЗДІЛ II. СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ СИЛ ОБОРОНИ

II.I. Священний статус Захисника

Військовослужбовець у формі - це втілення української державності. Напад на нього, образа чи перешкоджання його діяльності - це напад на саму Україну.

- **Протидія «ухилянтству»:** Ми розрізняємо страх (людську слабкість) та агресивне ухилення (ворожу діяльність). Ті, хто атакує працівників ТЦК, спалює автівки військових чи поширює координати переміщення груп сповіщення - є прямими посіпаками ворога;
- **Спротив провокаціям:** Ми засуджуємо не лише ухилення від обов'язку, а насамперед активний опір мобілізації, що диригується з Кремля. Ми розкриваємо мережі, що координують напади на військових, та передаємо їх до спецслужб;
- **Соціальна ізоляція зрадників:** Ми створюємо умови, за яких антидержавна діяльність стає токсичною та неможливою у нашому суспільстві.

II.II. Взаємодія з державними інституціями (СБУ, Кіберполіція)

Ми не замінюємо державу, ми її підсилюємо. Громадський активіст - це активний помічник спецслужб.

- **Системне інформування:** Кожен виявлений осередок «руського міра» або чат-група, де координуються напади на військових, має бути задокументований та переданий СБУ;
- **Легальність:** Наша сила в законі. Ми використовуємо юридичні механізми, щоб зрадники отримували реальні терміни ув'язнення;
- **Принцип взаємодії:** Виявив ворожий осередок -> Зафіксував -> Передав у СБУ або Кіберполіцію;
- **Інструменти:** Чат-боти **@stop_russian_war_bot** та **@stopriabot** («BRAMA») мають бути у швидкому доступі кожного активіста.

РОЗДІЛ III. АРГУМЕНТАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПРОТИВ

У розмовах з агресивними або дезінформованими громадянами активіст виступає не як опонент, а як **носіій державної логіки**. Наша мета - не «переспорити», а повернути людину в реальність.

III.1. Аргументація необхідності мобілізації:

- **Аргумент «Ціна поразки»:** «Ми мобілізуємося не тому, що хочемо воювати, а тому, що окупація - це Буча, Ірпінь та фільтраційні табори в кожному місті. Мобілізація - це єдиний спосіб зупинити геноцид»;
- **Аргумент «Справедливість для фронту»:** «Хлопці на передовій тримають небо вже котрий рік. Вони мають право на відпочинок. Мобілізація - це не квиток в один кінець, це підтримка твого сусіда/брата, який вже виснажений»;
- **Аргумент «Держава як дім»:** «Держава - це не абстракція, це твій дім. Якщо горить хата, ти не питаєш, чи законно тобі дають відро з водою. Ти рятуюєш дім, бо інакше згориш сам».

РОЗДІЛ IV. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ГАРТ: РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Для активіста знання історії - це не хобі, а **інструмент верифікації дійсності**. Ми вивчаємо досвід пращурів, щоб не повторювати помилок і розуміти тяглість нашої боротьби. **Читання - це процес дерусифікації мозку**. Чим більше ми знаємо про минулі поразки через «братання» з ворогом, тим менше шансів, що ми повіримо в «хороших русскіх» сьогодні.

IV.I. Фундамент ідеології та національної ідентичності

- **Микола Міхновський, «Самостійна Україна»** — маніфест українського націоналізму, який закріпив принципи безкомпромісної боротьби за державу;
- **Дмитро Донцов, «Націоналізм»** — праця, що формує вольовий підхід до розбудови нації та відкидає комплекс меншовартості;
- **Микола Сціборський, «Націократія»** — праця про розбудову держави на засадах солідарності та відповідальності. Вчить, що держава — це вища форма організації нації, яку треба захищати понад усе;
- **Євген Коновалець (матеріали про діяльність УВО та ОУН)** — вивчення його досвіду організації підпілля та регулярних частин. Головний урок: «У вогні перетоплюється залізо в сталь, у боротьбі перетворюється народ на націю»;
- **Андрій Мельник (матеріали про державотворчу позицію)** — акцент на дисципліні, порядку та системному будівництві інституцій навіть у найнаважчі часи;
- **Юрій Липа, «Призначення України»** — геополітичне бачення місця України у світі як самостійного центру сили.

IV.II. Історія Визвольних змагань (XX століття)

- **Роман Коваль, «Отамани Гайдамацького краю»** — про героїчний спротив українських повстанців проти більшовицької окупації у 1920-х роках (Холодний Яр);
- **Юрій Горліс-Горський, «Холодний Яр»** — культовий роман-спогад, який є найкращим підручником з партизанської боротьби та незламності духу;
- **Василь Кук, «Колгоспне рабство»** — праця останнього Головного командира УПА про сутність радянської окупаційної системи;

IV.III. Сучасна війна та інформаційний спротив

- **Сергій Плохій, «Брама Європи»** — фундаментальне дослідження історії України, яке пояснює, чому ми завжди були і є щитом Європи від східної деспотії;
- **Анатолій Лупиніс, «Гуру вільних радикалів»** — збірка спогадів діячів УНА-УНСО про дисидента та політв'язня радянських таборів, котрий став прекурсором та Прометеем новітньої незалежної України.

РОЗДІЛ V. ЮРИДИЧНИЙ ТА ПРАВОВИЙ ДОВІДНИК

V.I. Архітектура держави та розподіл обов'язків

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (**ст. 6 Конституції України**). Цей принцип унеможливорює узурпацію влади (**ст. 5**) та визначає суворі межі повноважень для кожної інституції:

Законодавча гілка (ст. 75): Єдиним органом законодавчої влади є **Верховна Рада України**. Вона ухвалює закони та визначає засади національної безпеки й оборони (**ст. 85, 92**). Громадський активіст контролює дотримання законів, захищаючи правове поле Держави.

Глава держави (ст. 102): Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності та додержання Конституції. Він є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України (**ст. 106**). Активіст беззастережно підтримує оборонні рішення Ставки та Глави держави в часи екзистенційної битви.

Виконавча гілка (ст. 113): Вищим органом у системі є **Кабінет Міністрів України**, який забезпечує обороноздатність, національну безпеку та правопорядок (**ст. 116**). На місцях цю функцію виконують органи виконавчої влади та Сили оборони (включаючи ТЦК та СП) (**ст. 119**). Активіст виступає опорою виконавчих органів у тилу, фіксуючи злочини проти національної безпеки.

Судова гілка (ст. 124): Правосуддя здійснюється **виключно судами**, найвищим органом є **Верховний Суд (ст. 125)**. Привласнення функцій судів іншими органами заборонено. Активіст суворо відкидає самосуд, діє в межах КПК України та забезпечує передачу доказів правоохоронцям для винесення законних вироків.

ПРАВОВИЙ ФОРПОСТ: ОСОБЛИВОСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

Згідно із **ЗУ «Про правовий режим воєнного стану»**, в умовах екзистенційної війни для забезпечення відсічі збройній агресії створюються **Військові адміністрації** (статті 3, 4 Закону). Цей закон тимчасово розширює їхні повноваження у сфері безпеки, оборони та правопорядку, дозволяючи залучати ресурси тилу для потреб фронту. Активіст зобов'язаний беззаперечно сприяти виконанню законних розпоряджень військових адміністрацій, оскільки це є основою мобілізаційної логіки Держави.

VII. Кримінальний кодекс України (ККУ) - наша зброя:

1. **Стаття 111-1 (Колабораційна діяльність):** Публічні заклики до підтримки агресора;
2. **Стаття 114-1 (Перешкоджання законній діяльності ЗСУ):** Основна стаття проти тих, хто блокує ТЦК чи нападає на групи сповіщення. Позбавлення волі на **5-8 років**;
3. **Стаття 114-2 (Поширення даних про ЗСУ):** Для тих, хто знімає та публікує переміщення військових. До **12 років**;
4. **Стаття 435-1 (Образа честі та гідності військового):** Для провокаторів, що принижують захисників. До **5 років**;
5. **Стаття 436-2 (Глорифікація агресора):** Для тих, хто каже «не все так однозначно».

V.III. Права активіста при взаємодії з поліцією:

- Ви маєте право на відеофіксацію (*ст. 34 Конституції*);
- Ви маєте право на статус **Заявника** (*ст. 214 КПК*);
- Поліція зобов'язана ідентифікувати себе (*ст. 18 ЗУ «Про Нацполіцію»*).

V.IV. Пам'ятка: Інформаційна безпека та відповідальність за фейки

Поширення неперевіреної, викривленої або свідомо неправдивої інформації про мобілізаційні заходи є прямою загрозою обороноздатності країни. Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (ТЦК та СП) є офіційною складовою Збройних Сил України. Будь-які маніпуляції навколо їхньої діяльності розцінюються як підрив довіри до армії та перешкоджання виконанню оборонних завдань.

- **Кримінальна кваліфікація:** Дії осіб, які створюють фейки, розповсюджують дезінформацію в медіа чи координують телеграм-канали/боти зі сповіщенням про місця роботи ТЦК, підпадають під **ст. 114-1 Кримінального кодексу України** (Перешкоджання законній діяльності ЗСУ та інших військових формувань).
- **Санкція статті:** Порушення цієї норми карається позбавленням волі на строк **від 5 до 8 років**, а в разі настання тяжких наслідків або за попередньою змовою групи осіб — **від 8 до 15 років**.
- **Обов'язок активіста:** Проводити постійний моніторинг інформпростору, виявляти джерела дезінформації та оперативно передавати дані правоохоронним органам відповідно до Протоколу «Світло».

V.V. Протокол фото- та відеофіксації правопорушень

Цивільна зйомка в умовах воєнного стану суворо регламентована. Щоб зібрані матеріали мали юридичну силу в суді за **ст. 124 Конституції України** та не зашкодили національній безпеці, активіст діє за таким алгоритмом:

1. **Оцінка безпеки:** Переконайтеся, що фіксація не створює загрози вашому життю та не заважає діям Сил оборони.
2. **Заборона на зйомку військових об'єктів:** Категорично заборонено фіксувати позиції ЗСУ, блокпости, військову техніку, обличчя військовослужбовців без їхньої згоди, а також місця влучань ракет чи роботу ППО (**ст. 114-2 ККУ**).
3. **Фіксація правопорушення:** Зйомка ведеться виключно для фіксації складу злочину (наприклад, дій провокаторів, фактів нападу на військових або поширення ворожої агітації).
4. **Контекстуалізація кадру:** Намагайтеся зафіксувати чіткі деталі — обличчя правопорушників, номери автомобілів, час події та прив'язку до місцевості (назви вулиць, номери будинків).
5. **Заборона публікації:** Зібрані фото- та відеоматеріали **заборонено викладати в соцмережі**, загальні чати чи передавати третім особам. Публічне поширення прирівнюється до сприяння ворогу.
6. **Передача доказів:** Усі матеріали безпосередньо й конфіденційно передаються уповноваженим представникам Служби безпеки України (СБУ) або Національної поліції для долучення до кримінальних проваджень.

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС НАЦІОНАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ГРОМАДСЬКОГО АКТИВІСТА

Це звід принципів, що визначає межу між щирою боротьбою за майбутнє України та використанням громадського сектору заради приватних чи політичних дивідендів. Для активіста державної волі етика є вищою за політичну доцільність.

I. Принцип безкорисливості та служіння.

Державницький активізм - це жертовність, а не бізнес-проект. Громадська діяльність не може бути інструментом особистого збагачення чи трампліном для отримання преференцій. Ми діємо за покликом обов'язку, а не в очікуванні посад чи винагород.

II. Відмова від політичного інструменталізму.

Активіст не може бути «піар-підрозділом» будь-якої політичної сили. Ми співпрацюємо з владою чи опозицією лише в межах національних інтересів, але залишаємося суб'єктами. Використання громадської трибуни для зведення партійних рахунків, особливо під час війни, вважається неприпустимим маніпулюванням.

III. Відповідальність за слово (Інформаційна гігієна).

У часи екзистенційної війни будь-яке слово є зброєю. Ми не поширюємо хайп, неперевірені чутки або деструктивний песимізм заради охоплень. Публічна критика державних інституцій має бути аргументованою, пропонувати рішення та не підігравати ворожій пропаганді. Наша мета - виправляти помилки, а не руйнувати довіру до інституту держави.

IV. Пріоритет національної єдності.

Ми свідомо уникаємо тем, що штучно розколюють суспільство за другорядними ознаками. Етичний активіст працює на консолідацію, а не на сегментацію нації. Усі внутрішні суперечки мають бути підпорядковані головній меті - Перемозі та зміцненню державності.

V. Прозорість та чесність перед суспільством.

Ми відкриті щодо джерел фінансування та мотивів своїх дій. Державницька позиція виключає роботу за закритими сценаріями чи на замовлення третіх сторін.

Громада має бачити, що наші дії продиктовані виключно національною стратегією, а не кулуарними домовленостями.

VI. Тяглість ідей Революції Гідності.

Ми зберігаємо вірність цінностям Майдану: повага до людської гідності, верховенство права та нетерпимість до несправедливості. Проте ми трансформуємо протестну енергію 2014 року в творчу енергію державного будівництва. Ми не просто «проти» ворога, ми – «за» сильну, самодостатню Україну.

ДЕРЖАВНИЦЬКА ПОЗИЦІЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ЧАСИ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ БИТВИ

Ми, спадкоємці ідей та чину Революції Гідності, стверджуємо: у часи екзистенційної війни державницька позиція національно орієнтованого активіста є вищим проявом громадянського обов'язку. Наші цілі незмінні з 2014 року - суб'єктність України, європейський вибір та остаточне розірвання кайданів із «імперією зла».

I. Держава як найвища цінність. Під час війни ми відкидаємо деструктивний популізм та вузькопартійні інтереси. Нашим пріоритетом є зміцнення державних інституцій, Збройних Сил та оборонного потенціалу. Ми усвідомлюємо: без власної держави жодні права, свободи чи громадські ініціативи не матимуть сенсу, бо будуть стерті окупантом.

II. Громадянський контроль як інструмент стійкості. Вірність державі не означає сліпу покору чиновникам. Навпаки, ми продовжуємо справу Майдану, здійснюючи жорсткий, але конструктивний нагляд за прозорістю влади. Наша мета - не розхитування човна, а вичищення його від корупції, мародерства та ворожої агентури, що є критично важливим для виживання нації.

III. Єдність фронту і тилу. Ми є сполучною ланкою між державним апаратом і суспільством. Активіст сьогодні - це той, хто перетворює народний гнів на дрони для фронту, реформи для економіки та культурний щит проти русифікації. Ми утверджуємо українську ідентичність як фундамент безпеки: мова, пам'ять і віра є нашою зброєю не менш важливою за сталь.

IV. Незворотність європейського шляху. Здобутки Євромайдану - це наш мандат на майбутнє. Ми стоїмо на варті інтеграції до євроатлантичної спільноти, вимагаючи від влади реальних кроків, що відповідають ціні, сплаченій Небесною Сотнею та Героями сучасної війни.

V. Пріоритет спільного над приватним: людина для держави. У мирний час ми звикли до сервісної моделі держави, проте війна за виживання вимагає мобілізаційної логіки. Сьогодні ми сповідуємо принцип «не лише держава для людини, а людина для держави».

Це означає свідоме підпорядкування приватних інтересів, комфорту та ресурсів справі захисту суверенітету. Ми розглядаємо державу не як обслуговуючий персонал, а як наш єдиний спільний дім і єдиний інструмент збереження нації. Кожен громадянин має стати цеглиною у фундаменті державної міці, адже падіння держави означатиме фізичне знищення або поневолення кожної окремої людини. Наша самопожертва сьогодні - це інвестиція у право майбутніх поколінь бути вільними господарями на власній землі.

Для нас державність - це не посади, а простір нашої свободи, за який ми несемо персональну відповідальність перед минулими та прийдешніми поколіннями.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ ТА ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Цей документ визначає етичні та стратегічні рамки взаємодії національно орієнтованого громадського активіста з міжнародними партнерами, фондами, урядами та інституціями в умовах екзистенційної війни.

I. Принцип національної суб'єктності.

Ми розглядаємо міжнародну підтримку як інструмент зміцнення України, а не як підставу для зовнішнього управління. Взаємодія з іноземними партнерами має будуватися на засадах рівноправності та взаємоповаги. Активіст зобов'язаний відстоювати український порядок денний, не дозволяючи перетворювати громадський сектор на механізм лобювання інтересів інших держав, які можуть суперечити національній безпеці України.

II. Захист державного суверенітету на зовнішніх майданчиках.

У спілкуванні з іноземними медіа та дипломатами активіст виступає як амбасадор своєї держави. Ми дотримуємося принципу: внутрішні дискусії залишаються всередині країни. Публічна критика державних інституцій за кордоном під час війни має бути виваженою, щоб не послабити міжнародну підтримку України та не дати зброю до рук ворожої пропаганди.

III. Пріоритет національної стратегії над грантовою політикою.

Діяльність активіста має диктуватися реальними потребами українського суспільства та фронту, а не актуальними трендами донорських організацій. Ми відкидаємо практику «гонитви за грантами», якщо вони спрямовані на штучні або другорядні питання, що відволікають ресурси від головної мети - Перемоги та розбудови сильної держави.

IV. Протидія нав'язуванню деструктивних наративів.

Ми рішуче відкидаємо будь-які спроби міжнародного тиску, що спрямовані на схиляння України до капітуляції, «замороження» конфлікту на не вигідних умовах або поступки суверенітетом.

Активіст є голосом нації, яка виборола право на самовизначення на Майдані та захищає його на полі бою.

V. Інтелектуальна та культурна деколонізація.

У співпраці з західними інституціями ми послідовно боремося проти російського впливу в академічних та культурних сферах (т.зв. «великої російської культури»). Ми вимагаємо визнання України як самостійного суб'єкта європейської історії, а не частини пострадянського чи «східноєвропейського» простору через призму поглядів Москви.

VI. Етика звітності та прозорості.

Використання міжнародної допомоги має бути взірцем чесності. Будь-яка корупція чи непрозорість у використанні ресурсів партнерів є не лише злочином, а й актом державної зради, оскільки руйнує довіру до України та ставить під загрозу подальшу допомогу.

ПОЗИЦІЯ ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ З МІЖНАРОДНИМИ ГУМАНІТАРНИМИ ТА МІЖУРЯДОВИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ (ООН, МКЧХ ТОЩО)

Цей документ визначає етичну та стратегічну лінію поведінки активіста у відносинах із глобальними організаціями, чия діяльність під час екзистенційної війни часто виявляє системну неефективність або викривлену трактовку нейтральності.

I. Викриття хибної нейтральності.

Ми стверджуємо, що нейтральність не може бути синонімом байдужості або прирівнювання агресора до жертви. Активіст має публічно та аргументовано виступати проти звітів чи позицій, які розмивають відповідальність РФ за воєнні злочини. Наша позиція: не існує «двох сторін конфлікту» - є агресор-терорист і Держава, що здійснює законне право на самооборону.

II. Вимога дієвості, а не протоколу.

Взаємодія з місіями (як-от МКЧХ чи ООН) має будуватися на вимозі реальних результатів: доступу до полонених, верифікації умов їхнього утримання, допомоги в депортації цивільних. Ми відкидаємо формальні відмовки про «відсутність дозволу від окупаційної влади» і вимагаємо від міжнародних інституцій використання всіх важелів тиску на агресора, передбачених міжнародним правом.

III. Адвокація реформування глобальної архітектури безпеки.

Активіст використовує кожен контакт із міжнародними представниками для донесення тези про кризу чинних інституцій. Ми наголошуємо, що право вето агресора в Раді Безпеки ООН або бездіяльність гуманітарних організацій під час екоциду (як-от підрив Каховської ГЕС) дискредитують саму ідею міжнародного порядку. Ми вимагаємо радикальних змін, а не косметичних реформ.

IV. Пріоритет суб'єктності місцевих гуманітарних мереж.

Ми наполягаємо на тому, що ресурси міжнародних донорів мають спрямовуватися безпосередньо українським громадським організаціям та волонтерським мережам, які є більш ефективними та обізнаними з контекстом.

Ми виступаємо проти «гуманітарного колоніалізму», коли іноземні структури витрачають значні кошти на власну логістику та адміністрування замість прямої допомоги постраждалим.

V. Документування та публічність.

Будь-які випадки неетичної поведінки, співпраці представників міжнародних організацій з окупантами або ігнорування ними воєнних злочинів мають ставати об'єктом публічного розголосу та правової оцінки. Активіст фіксує ці факти для того, щоб після перемоги Україна мала правовий фундамент для перегляду ролі цих інституцій.

ПРОТОКОЛ ВЗАЄМОДІЇ З «ГЛОБАЛЬНИМ ПІВДНЯМ»: БОРОТЬБА ЗА СУБ'ЄКТНІСТЬ ТА АНТИКОЛОНІАЛЬНИЙ НАРАТИВ

Цей документ визначає специфіку роботи національно орієнтованого активіста з аудиторіями країн Латинської Америки, Африки, Азії та Близького Сходу, де російська пропаганда традиційно використовує радянську спадщину та антизахідні настрої.

I. Україна як лідер антиколоніальної боротьби.

Ми відкидаємо російський міф про те, що війна є «конфліктом Заходу проти Сходу». Активіст має просувати наратив про Україну як державу, що веде власну визвольну, антиколоніальну війну проти останньої імперії світу. Ми апелюємо до досвіду народів «Глобального Півдня» у їхній боротьбі за незалежність, проводячи прямі паралелі між їхньою історією та нашою сучасною битвою за право на існування.

II. Розвінчування міфу про «російську допомогу».

Ми послідовно роз'яснюємо партнерам, що сучасна Росія не є правонаступницею підтримки деколонізації, а є агресором-експлуататором. Ми акцентуємо на тому, що дії РФ (блокування зернових коридорів, використання ПВК, мілітаризація ресурсів) спричиняють голод та нестабільність саме в країнах «Глобального Півдня». Наша позиція: Росія використовує ці регіони як витратний матеріал у своїй імперській грі.

III. Суб'єктність поза «великою геополітикою».

Активіст має уникати риторики, яка представляє Україну лише як частину «колективного Заходу». Ми наголошуємо на власній ідентичності та праві малого або середнього за розміром народу на суверенітет. Це створює платформу для солідарності з державами, які також прагнуть захистити себе від тиску великих держав.

IV. Культурно-дипломатичний децентризм.

Ми працюємо над тим, щоб українські смисли потрапляли до «Глобального Півдня» безпосередньо, а не через призму західних чи російських медіа. Це передбачає підтримку перекладів української літератури, участь у регіональних форумах та пряму комунікацію з тамтешніми лідерами думок.

Наша мета - показати, що Україна має унікальний досвід цифрової трансформації, аграрного розвитку та громадського спротиву, яким готова ділитися.

V. Етика «м'якої сили» та взаємовигоди.

Взаємодія з країнами цього регіону не повинна мати менторського тону. Ми будуємо діалог на основі спільних цінностей: продовольчої безпеки, поваги до кордонів та міжнародного права. Активіст просуває ідею, що перемога України - це перемога міжнародного порядку, який захищає слабших від свавілля сильних, що є життєво важливим для кожної держави «Глобального Півдня».

СТВОРЕННЯ ГРУПИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ

Створення групи швидкого реагування (ГШР) потребує балансу між **швидкістю, безпекою та дисципліною**. Оскільки наша діяльність є законною та спрямована на підтримку держави, координація має бути чіткою, як у волонтерських чи рятувальних службах.

Ось алгоритм формування та координації ГШР:

I. Формування структури в месенджері (Signal або WhatsApp)

Для оперативної роботи найкраще підходить **Signal** (через високий рівень безпеки) або **WhatsApp** (через зручність певних опцій та геопозицій).

- **Закритий чат «ОПЕРАТИВНИЙ»:** Тільки для перевірених активістів;
- **Диспетчер (Координатор):** Одна людина, яка постійно моніторить інфополе, чат-боти спецслужб та повідомлення від учасників. Вона дає команду на виїзд;
- **Ролі в групі (на виїзді):**
 - **Стрімер/Оператор:** Фіксує все на відео (головна роль);
 - **Спікер:** Веде діалог з поліцією та провокаторами, оперуючи Маніфестом та ККУ;
 - **Група підтримки:** Створює масовість, забезпечує фізичну безпеку військових та оператора.

II. Алгоритм збору за тривою

Координатор кидає в чат «Маяк»:

1. **Локація:** Геомітка + адреса.
2. **Суть події:** (Наприклад: *«Напад на ТЦК біля ринку», «Провокатор блокує авто ЗСУ»*).
3. **Збір:** *«Хто поруч? Ставимо «+»*.
4. **Команда:** Перші 3-5 осіб, що відгукнулися, виїжджають негайно. Інші - в резерві.

III. Протокол дій на місці (Алгоритм "П'ять кроків")

1. **Розгортання:** Стрімер починає трансляцію/запис ще на підході. Спікер ідентифікує сторони.
2. **Втручання:** Спікер голосно заявляє: *«Ми - громадські активісти, фіксуємо правопорушення за ст. 114-1 ККУ. Припиніть протиправні дії!»*
3. **Підтримка військових:** Стати між провокатором і військовим (створити «живий щит»), не вдаючись першим до фізичного насильства.
4. **Виклик 102:** Навіть якщо поліція вже є, Координатор з офісу дублює виклик, щоб зафіксувати звернення в базі.
5. **Фіксація результату:** Не розходитися, поки поліція не прийме заяву або поки військовим не перестане загрожувати небезпека.

IV. Мережева гігієна групи

- **Псевдоніми:** У чаті краще використовувати позивні.
- **Очищення історії:** Налаштуйте автоматичне видалення повідомлень (наприклад, через 24 години).
- **Перевірка (Верифікація):** Нових людей додавати тільки після особистої зустрічі та перевірки соцмереж на відсутність "руського міра".

V. Психологічна установка

Активісти ГШР мають пам'ятати: **ми не каральний загін, ми - правова підтримка держави.** Наше завдання - зробити так, щоб жоден напад на військового не залишився непоміченим і непокараним.

Що потрібно для старту:

1. Обрати **Координатора**.
2. Скласти список з **10-15 надійних людей** з авто або тих, хто живе в різних районах міста.
3. Провести **інструктаж** за Маніфестом та Етичним кодексом.

ІНСТРУКТАЖ КООРДИНАТОРА ГРУПИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ

I. Вхідний фільтр (Верифікація)

Ніколи не додавайте людей за прямим посиланням. Тільки через «передпокій/прихожу» (окремий чат для знайомства) або за рекомендацією двох чинних членів.

- **Аналіз профілю:** Перевірка соцмереж на наявність проросійських маркерів, підписок на «ухилянтські» пабліки чи російських експертів;
- **Жива зустріч:** Активіст ГШР має бути відомий в обличчя. Жодних «анонімів-месників»;
- **Тестовий період:** Новачок спочатку отримує доступ лише до загальних зборів чи просвітницьких акцій, і лише згодом - до оперативного чату.

II. Модерація та внутрішня гігієна

- **Заборона на флуд:** В оперативному чаті - тільки факти. Зайві емоції, меми та суперечки видаляються. За повторний флуд - «мута» (заборона писати);
- **Присікання радикалізму:** Негайне видалення осіб, які закликають до незаконних дій, самосуду чи нападів на державні установи. Ми допомагаємо закону, а не порушуємо його;
- **Виявлення «кротів»:** Слідкуйте за тими, хто надто активно розпитує про особисті дані інших, місця проживання чи плани, які ще не затверджені.

III. Управління виїздом (алгоритм дій Координатора)

1. **Оцінка загрози:** Отримали сигнал? Перевірте його через 2-3 джерела (стріми, локальні пабліки), щоб не виїхати на фейкову «замануху»;
2. **Постановка завдання:** Чітко визначте, хто Спікер, а хто Оператор. Група без розподілу ролей - це натовп;
3. **Контроль зв'язку:** Кожні 10-15 хвилин група на місці має давати короткий звіт: *«Поліція прибула», «Заява пишеться», «Ситуація стабільна»*;

4. **Дебрифінг:** Після завершення акції Координатор збирає звіти (відео, фото копії заяви) та архівує їх.

IV. Психологічна стійкість

Координатор має гасити паніку. Якщо в чаті починається «зрада» (наприклад, через нове вороже ІПСО), Координатор вкидає офіційне спростування від Центру протидії дезінформації та закриває тему.

V. Технічні налаштування безпеки

- **Заборона скріншотів:** Увімкніть функцію заборони копіювання/скріншотів у налаштуваннях чату (якщо месенджер дозволяє);
- **Приховування номерів:** Кожен учасник має приховати свій номер телефону в налаштуваннях конфіденційності месенджера.

П'ЯТЬ «ТАК» ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

1. **ТАК** - перевірці кожного слова.
2. **ТАК** - повазі до військових та поліції.
3. **ТАК** - миттєвому видаленню провокаторів.
4. **ТАК** - збереженню «холодної голови».
5. **ТАК** - українській мові як єдиній мові координації.

ВХІДНИЙ ТЕСТ АКТИВІСТА (ТОП-3 ПИТАННЯ)

1. Яка стаття ККУ за напад на військового? (114-1, 435-1).
2. Чи існують «хорошіє русськіє» експерти? (Для нас - ні).
3. Яка мова спілкування в групі? (Виключно українська).

ТЕСТ НА ВСТУП ДО ГРУПИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ

Інструкція: Оберіть одну або кілька правильних відповідей. Для проходження необхідно набрати 100% правильних відповідей у розділах «Цінності» та «Безпека».

БЛОК I: ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ

I. Яка головна мета діяльності активіста в тилу згідно з Маніфестом?

- А) Проведення політичних мітингів та боротьба за владу;
- Б) Виявлення ворожих агентів, захист честі ЗСУ та створення «тилової фортеці»; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Самостійне покарання ухилянтів без залучення поліції.

II. Яка позиція Маніфесту щодо «хороших русських» експертів в українських медіа?

- А) Їх можна слухати для розуміння ситуації в РФ;
- Б) Категорична заборона: залучення ворога в наш простір - це легітимізація агресора; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Можна залучати лише тих, хто має українське коріння.

III. Що таке «Мова як інструмент безпеки»?

- А) Просто данина традиції;
- Б) Маркер «свій-чужий», що не дає ворогу мімікувати під українця; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Спосіб виділитися серед інших активістів.

БЛОК II: ЮРИДИЧНА ГРАМОТНІСТЬ

IV. Яка стаття ККУ передбачає відповідальність за перешкоджання діяльності ЗСУ (в т.ч. роботі ТЦК)?

- А) ст. 296 (Хуліганство);
- Б) ст. 114-1 (Перешкоджання законній діяльності ЗСУ);
[ПРАВИЛЬНО]
- В) ст. 358 (Підробка документів).

5. Що Ви маєте право вимагати від поліцейського на місці конфлікту?

- А) Його особистий номер телефону;
- Б) Назвати прізвище, посаду та пред'явити службове посвідчення; [ПРАВИЛЬНО]
- В) негайно заарештувати всіх присутніх без пояснень.

6. Чи маєте Ви право знімати дії поліції на відео під час інциденту в тилу?

- А) Ні, це суворо заборонено;
- Б) Так, це ваше право на фіксацію дій службових осіб (ст. 34 Конституції); [ПРАВИЛЬНО]
- В) Тільки якщо отримаєте письмовий дозвіл від начальника відділку.

БЛОК III: ПРАКТИЧНІ ДІЇ ТА БЕЗПЕКА

7. Ваші дії, якщо ви стали свідком нападу на військового:

- А) Просто спостерігати здалеку, щоб не постраждати;
- Б) Включити відеозапис, викликати 102, стати «живим щитом» та повідомити ГШР; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Вступити в бійку з нападником, не чекаючи поліцію.

8. Який додаток є пріоритетним для внутрішньої координації ГШР?

- А) Viber/Telegram;
- Б) Signal або захищений чат у WhatsApp з автовидаленням повідомлень; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Відкрита група у Facebook.

9. Що робити, якщо в групі хтось закликає до штурму державної установи чи самосуду?

- А) Підтримати, бо це «радикально і круто»;
- Б) негайно повідомити Координатора, оскільки це провокація або робота на ворога; [ПРАВИЛЬНО]
- В) Проігнорувати.

БЛОК IV: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ (відкрите питання)

- **Чому Ви вважаєте, що комплекс меншовартості шкодить національній безпеці?**
(Бо він робить нас вразливими до ворожої пропаганди, змушує вірити в «силу ворога» та знецінювати власну державу).

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ:

- **9/9 правильних:** Ласкаво просимо до ГШР.
- **7-8 правильних:** Потребує додаткового вивчення Маніфесту.
- **Менше 7:** Кандидату відмовлено (ризик для безпеки групи).

ТАКТИЧНИЙ ПРОТОКОЛ ГРУПИ ШВИДКОГО РЕАГУВАННЯ

I. Формування та безпека групи

- **Месенджери:** Виключно Signal або WhatsApp (з налаштованим автовидаленням);
- **Прихована присутність:** Учасники групи в мережі мають приховати номери телефонів та використовувати псевдоніми;
- **Верифікація:** Нових людей додавати лише після «карантину» та особистої перевірки Координатором.

II. Алгоритм дій на місці конфлікту (протокол «Світло»)

1. **Початок фіксації:** Один учасник - завжди «Оператор». Він не вступає в розмову, він фіксує: обличчя, жетони поліції, номери авто, дії агресора;
2. **Юридичний тиск:** Спікер групи чітко озвучує номери статей ККУ нападникам;
3. **Фіксація свідків:** Запис контактів очевидців для подальшого суду;
4. **Виклик 102:** Обов'язкова реєстрація виклику з формулюванням: *«Напад на військовослужбовця, стаття 114-1 ККУ»*.

МЕРЕЖЕВА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА

I. Правила контактів

- Жодного спілкування з анонімними акаунтами, що провокують конфлікт;
- Вихід з усіх груп/каналів, що публікують місця знаходження ТЦК (і негайний репорт таких груп у бот «BRAMA»);
- Перевірка будь-якої новини на ресурсах **Центру протидії дезінформації**.

II. Психологічна самооборона

Активіст не піддається на емоційні гойдалки. Якщо новина викликає паніку або люту до власних державних інституцій - це ІПСО. Зупинись, видихни, перевір джерело.

ТАКТИЧНІ ПРОТОКОЛИ ДІЙ

Алгоритм фіксації конфлікту (протокол «Світло»)

Під час виявлення нападів на військових дійте за схемою:

1. **Безперервна зйомка:** Фіксуйте обличчя нападників, їхні дії, зброю та номери авто.
2. **Голосовий супровід:** Чітко проговорюйте на запис дату, час, місце та суть злочину.
3. **Юридичний тиск:** Спікер має озвучити: «Ваші дії підпадають під статтю 114-1 ККУ. Припиніть злочин!»
4. **Виклик 102:** Обов'язково викликайте поліцію та вимагайте реєстрації заяви.

Алгоритм дій групи швидкого реагування (ГШР)

1. **Маяк:** Координатор кидає локацію в закритий чат (Signal/WhatsApp).
2. **Розгортання:** Стрімер фіксує конфлікт, Спікер веде діалог, Група створює масовість.
3. **Фіксація:** Зйомка облич, номерів авто, дій нападників. Коментування дати/місця на відео.
4. **Виклик 102:** Повідомлення про напад на військового/перешкоджання ЗСУ.
5. **Розголос:** Передача відео в СБУ (@stop_russian_war_bot) та патріотичні медіа.

Група швидкого реагування (ГШР)

- **Координація:** Закриті чати в Signal або WhatsApp (з автовидаленням повідомлень та прихованими номерами).
- **Ролі:** Координатор (мозок), Оператор (фіксація), Спікер (перемовини), Група підтримки (масовість та захист).
- **Безпека:** Нових людей додавати лише після особистої зустрічі та перевірки соцмереж на відсутність «руського міра».

ПРАВА АКТИВІСТА ПРИ ВЗАЄМОДІЇ З ПОЛІЦІЄЮ

1. Право на ідентифікацію поліцейського:

- Поліцейський **зобов'язаний** назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та на Вашу вимогу пред'явити службове посвідчення (дати можливість ознайомитися, не випускаючи з рук).
Важливо: Запишіть або сфотографуйте дані посвідчення та номер нагрудного жетона (ст. 18 Закону «Про Нацполіцію»).

2. Право на відеофіксацію дій поліції:

- Ви маєте право знімати дії поліцейських на відео (якщо це не заважає проведенню слідчих дій безпосередньо в зоні бойових дій). Публічність - головний запобіжник від тиску та корупції (ст. 34 Конституції України).

3. Право на подання заяви (ст. 214 КПК):

- Поліція **не має права відмовити** у прийнятті заяви про злочин. Будь-які фрази «немає складу злочину» або «розберемося пізніше» - незаконні. Вимагайте реєстрації заяви та отримання номера талона-повідомлення.

4. Право на пояснення та право мовчати (ст. 63 Конституції):

- Ви маєте право дати свої пояснення щодо інциденту, щоб вони потрапили в протокол. Якщо Ви перебуваєте в стані стресу, Ви маєте право відмовитися давати свідчення проти себе чи близьких, доки не заспокоїтеся або не порадитеся з юристом.

5. Право на статус заявника/свідка, а не порушника:

- Якщо ви фіксували напад на військового, Ви - **заявник або очевидець**. Вимагайте, щоб Вас ідентифікували саме в цьому статусі. Поліція не має права затримувати Вас «до з'ясування обставин», якщо Ви надали документи та пояснення.

6. Право на ознайомлення з протоколом:

- Перед тим як підписувати будь-який документ (протокол, пояснення), уважно прочитайте його. Якщо там вказані неправдиві дані - пишіть: **«Зі змістом не згоден, маю зауваження: ...»** і детально опишіть свою версію подій.

ПАМ'ЯТКА ПРАВ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ З ПОЛІЦІЄЮ

1. **Ідентифікація:** Поліцейський зобов'язаний назвати прізвище, посаду та пред'явити посвідчення (ст. 18 ЗУ «Про Нацполіцію»).
2. **Відеофіксація:** Ви маєте право знімати дії поліції (ст. 34 Конституції України).
3. **Статус:** Ви - **Заявник** або очевидець, а не порушник. Поліція не має права відмовити у прийнятті заяви (ст. 214 КПК).
4. **Протокол:** Уважно читайте документи перед підписом. Якщо дані неправдиві - пишіть зауваження: «Зі змістом не згоден...»

ШО РОБИТИ, ЯКЩО ПОРУШНИКИ ТИСНУТЬ:

Якщо порушники намагаються спровокувати поліцію проти Вас (стверджують, що ви «перешкоджаєте» їм чи «втручаєтесь у приватне життя»), чітко артикулюйте:

«Я дію на підставі ст. 5 Конституції України (народ як носій суверенітету) та ст. 383 ККУ, виконуючи свій громадянський обов'язок щодо повідомлення про злочин проти національної безпеки (ст. 114-1 ККУ)».

ШАБЛОН ЗАЯВИ ПРО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

До: _____
(назва органу: Відділ поліції №__ або Управління СБУ)
Від: _____
(ПІБ активіста/заявника)
Адреса: _____
Тел: _____

ЗАЯВА про вчинення кримінального правопорушення

Повідомляю, що «____» _____ 20__ року о ____ год. за адресою: _____ мною
було виявлено особу (осіб), які здійснювали дії, що мають ознаки кримінального правопорушення.

Обставини події:

Дана особа (особи), а саме: _____
(опис зовнішності, одягу або відомі дані, якщо є)

вчиняла активні дії, спрямовані на:

- ☐ Перешкоджання законній діяльності ЗСУ (ТЦК та СП) під час мобілізації;
- ☐ Напад / погрози насильством щодо військовослужбовців;
- ☐ Публічні заклики до супротиву законним вимогам представників ЗСУ;
- ☐ Відеофіксацію переміщення чи розташування особового складу ЗСУ.

Деталі інциденту:

(наприклад: викрикували образи, чинили фізичний супротив, намагалися заволодіти зброєю/документами)

Вказані дії містять ознаки злочинів, передбачених **ст. 114-1 ККУ** (перешкоджання діяльності ЗСУ) та **ст. 435-1 ККУ** (образа честі і гідності військовослужбовця).

Докази: До заяви додаю відеозапис події на носії / посилання на хмарне сховище:

На підставі ст. 214 КПК України, **ПРОШУ:**

1. Прийняти та невідкладно зареєструвати дану заяву в Єдиному реєстрі досудових розслідувань (ЄРДР).
2. Розпочати досудове розслідування за вказаними фактами.
3. Надати мені витяг з ЄРДР.

«___» _____ 20___ р. _____ / _____
(підпис) (ПІБ)

Поради для активіста на місці:

1. **Дві копії:** Завжди пишіть заяву у двох примірниках. На Вашому примірнику поліція має поставити відмітку про отримання (штамп та дату).
2. **Свідки:** Якщо поруч є інші активісти, впишіть їхні дані внизу заяви: «Свідки події: ПІБ, телефон».
3. **Стаття 114-1:** Обов'язково наполягайте саме на цій статті, якщо конфлікт заважає роботі військових. Це не просто «хуліганство», це злочин проти національної безпеки.

ШАБЛОН ЗАЯВИ ПРО ЗЛОЧИН

(рекомендується мати декілька роздрукованих примірників)

До: _____ (Відділ поліції / СБУ)
Від: _____ (ПІБ, адреса, тел.)

ЗАЯВА

Повідомляю, що «___» _____ 20___ р. о ___ год. за адресою: _____ мною було виявлено осіб, які здійснювали дії з ознаками злочину за **ст. 114-1 ККУ** (перешкоджання законній діяльності ЗСУ) та **ст. 435-1 ККУ** (образа честі і гідності військовослужбовця).

Обставини:

(коротко описати дії: напад, погрози, блокування авто тощо)

До заяви додаю відеозапис події. На підставі ст. 214 КПК України, ПРОШУ невідкладно зареєструвати заяву в ЄРДР та розпочати розслідування.

«___» _____ 20___ р. _____ / _____
(підпис) (ПІБ)

МАКЕТ КАРТКИ-ШПАРГАЛКИ (ДВОСТОРОННЬОЇ)

можна роздрукувати у форматі стандартної візитки (90x50 мм)
або кишенькового календаря

СТОРОНА А: ЮРИДИЧНИЙ ЩИТ (ККУ)

ПРАВОВА ВАРТА: СТАТТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ

- **ст. 114-1:** Перешкоджання законній діяльності ЗСУ та ТЦК (від 5 до 8 років);
- **ст. 435-1:** Образа честі та гідності / погроза військовому (від 3 до 5 років);
- **ст. 436-2:** Виправдовування агресії РФ / Глорифікація (до 3 років);
- **ст. 383:** Право на повідомлення про злочин (Громадянський обов'язок).

ДЛЯ ЗАЯВИ: Посилайся на **ст. 214 КПК** (обов'язок поліції відкрити провадження).

СТОРОНА Б: ПРАВА АКТИВІСТА (ПАМ'ЯТКА)

ТВОЇ ПРАВА ПРИ СПІЛКУВАННІ З ПОЛІЦІЄЮ:

1. **ІДЕНТИФІКАЦІЯ:** Вимагай назвати ПІБ, посаду та пред'явити посвідчення (*ст. 18 ЗУ «Про Нацполіцію»*).
2. **ВІДЕОФІКСАЦІЯ:** Маєш право знімати дії поліції та порушників (*ст. 34 Конституції*).
3. **СТАТУС:** Ти - **Заявник**, а не порушник. Вимагай реєстрації заяви.
4. **ПРОТОКОЛ:** Не підписуй порожній бланк. Пиши зауваження, якщо не згоден.
5. **БЕЗПЕКА:** СБУ (@stop_russian_war_bot) | Поліція (102).

Рекомендації для друку:

- **Колір:** Рекомендується жовто-чорна або червоно-чорна гама для швидкої акцентації уваги.
- **Матеріал:** Ламінація (це захистить картку від вологи та зносу під час вуличних акцій).
- **Шрифт:** Рекомендується використовувати максимально читабельний без засічок (наприклад, Arial або Montserrat).

ІНФОРМАЦІЙНА ГІГІЄНА ТА ПРОТИДІЯ ВОРОЖИМ ІПСО

Механізми та маркери ворожої пропаганди

Ворожі інформаційно-психологічні операції (ІПСО) спрямовані на розкол суспільства, деморалізацію тилу та зрив мобілізації. Активіст зобов'язаний розпізнавати маніпулятивні технології за такими маркерами:

- **Штучний дефіцит часу:** Використання закликів «Терміново!», «Максимальний репост!», «Шок, дивитися всім, поки не видалили!». Це блокує критичне мислення.
- **Апеляція до базових емоцій:** Навмисне роздування паніки, страху, гніву або жалю. Якщо публікація викликає бажання негайно діяти на емоціях – це маніпуляція.
- **Анонімні джерела інформації:** Посилання на «надійні джерела з Генштабу», «знайомого з ТЦК», «інсайд з Офісу Президента». Будь-яке анонімне джерело автоматично вважається дезінформацією.
- **Технологія «Гнилий оселедець»:** Свідоме звинувачення державних органів чи ЗСУ у вигаданих злочинах. Навіть після спростування у свідомості людей залишається негативний «присмак».
- **Клікбейтні заголовки:** Невідповідність назви матеріалу його реальному змісту. Мета – привернути увагу та змусити поширити лінк без глибокого читання.
- **Використання ботоферм:** Штучне накручування лайків, переглядів та однотипних коментарів під провокативними публікаціями для створення ілюзії «масової думки».

Інструменти перевірки фактів (Фактчекінг)

Для верифікації сумнівного контенту в мережі активіст застосовує чіткий технічний алгоритм:

- **Пошук першоджерела:** Знайдіть, де саме новина з'явилася вперше. Якщо першоджерелом є анонімний Telegram-канал або TikTok-акаунт — інформація є фейком.
- **Перевірка зображень:** Використовуйте зворотний пошук зображень (Google Lens). Це дозволяє виявити старі фото або кадр з іншої країни, які видають за «свіжі події».
- **Аналіз відеоконтенту:** Звертайте увагу на деталі на відео (номери авто, дорожні знаки, мову спілкування, погодні умови, одяг людей). Ворог часто використовує архівні відео кількарічної давнини.
- **Зіставлення з офіційною позицією:** Порівняйте новину зі зведеннями Генштабу, Міноборони, РНБО чи Центру протидії дезінформації. Якщо підтвердження немає — новина не береться в роботу.
- **Перевірка експертності:** Перевірте особу, яка коментує подію. Фейкові новини часто посилаються на вигаданих експертів або іноземних «журналістів» із проросійським бекграундом.

ДОПОВНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОГО ТА ПРАВОВОГО ДОВІДНИКА (РОЗДІЛ V)

Законне «громадське затримання». Юридичний щит та тактика прямої дії

У часи екзистенційної війни ворог діє не лише на лінії фронту, а й у нашому тилу, інспіруючи напади на військових, підпали автівок, перешкодження мобілізації та поширення агентурних мереж. Національно орієнтований громадський активіст не має права бути пасивним спостерігачем. Проте, реалізуючи спротив, ми повинні діяти в межах суворого правового поля, щоб не дати ворожій пропаганді та заангажованим структурам жодного шансу звинуватити нас у порушенні закону.

Ефективним інструментом впливу та нівелювання ризиків є інститут так званого **«громадського (або цивільного) затримання»**.

I. Теоретико-правове підґрунтя (на що спираємось?)

В українському законодавстві немає терміна «громадське затримання», але є фундаментальний інститут **законного затримання будь-якою особою**, чітко регламентований чинним процесуальним та кримінальним правом.

1. **Стаття 207 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України:**

- **Норма закону:** Частина 2 статті 207 КПК чітко проголошує: *«Кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу... при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення, або безпосередньо після вчинення... чи під час безперервного переслідування»*.

- **Для активіста це означає:** Якщо ви бачите, як особа вчиняє злочин (наприклад, здійснює напад на військовослужбовця ТЦК, блокує чи спалює авто ЗСУ, веде зйомку позицій за ст. 114-1 ККУ), ви маєте **абсолютне законне право** фізично обмежити її свободу пересування до приїзду поліції.

2. Стаття 38 Кримінального кодексу (КК) України:

- **Норма закону:** Заподіяння шкоди особі при її затриманні. Законодавство визначає, що дії, вчинені з метою затримання особи, яка вчинила злочин, і доставлення її уповноваженим органам, **є законними та виключають кримінальну відповідальність**, якщо вони були необхідними для затримання і не було допущено перевищення заходів.
- **Для активіста це означає:** Фізичне утримання особи, застосування засобів фіксації рук (за потреби) чи легке ушкодження під час запеклого опору є правомірними діями, якщо зловмисник намагався втекти.

3. Важливий імунітет (нівелювання статті 371 ККУ):

- Кримінальна відповідальність за завідомо незаконне затримання (ст. 371 ККУ) стосується **виключно службових осіб** (поліцейських, слідчих тощо). Цивільна особа, яка діє в рамках ст. 207 КПК, не може бути суб'єктом цього злочину.

II. Практичні поради та тактичний протокол затримання

Щоб «громадське затримання» захистило активіста та рух, воно має відбуватися за суворим п'ятикроковим алгоритмом.

1. Безперервна відеофіксація (головний доказ)

- **Дія:** Стрімер або помічник починає запис **до моменту** фізичного контакту.
- **Мета:** На відео має бути чітко зафіксовано: факт вчинення злочину правопорушником, відсутність агресії з боку активістів першими, та факт того, що правопорушник намагається втекти.

2. Вербальна легалізація дій (голос під запис)

- **Дія:** Під час затримання Спікер групи голосно, чітко і неодноразово заявляє на камеру:

«Громадянин, ми здійснюємо ваше законне затримання на підставі статті 207 Кримінального процесуального кодексу України за підозрою у вчиненні злочину (назвати злочин, наприклад, напад на військового або ст. 114-1 ККУ). Залишайтеся на місці, ми викликаємо поліцію!»

- **Мета:** Це юридично маркує ваші дії як правомірне затримання, а не як «хуліганство», «бійку» чи «пограбування».

3. Пропорційність сили та обмеження рухів

- **Дія:** Застосовуйте силу **мінімально необхідну** для того, щоб особа не втекла. Пріоритет – заблокувати рух, притиснути до стіни/землі або утримувати за руки.
- **Суворе ТАБУ:** Заборонено завдавати ударів особі, яка вже припинила опір, вчиняти самосуд, обшукувати кишені (це виключне право поліції, ви можете лише відкинути зброю чи предмет злочину в бік).

4. Негайне сповіщення органів (вимога ч. 3 ст. 207 КПК)

- **Дія:** Частина 3 статті 207 КПК зобов'язує **негайно** доставити затриманого до поліції або викликати 102. Координатор з офісу/штабу здійснює дублюючий виклик на 102 і вимагає зафіксувати в журналі: *«Громадяни здійснюють утримання злочинця в порядку ст. 207 КПК»*.
- **Мета:** Будь-яке зволікання з викликом поліції (наприклад, тримання особи більше ніж необхідно для виклику) може бути інтерпретовано як незаконне позбавлення волі (ст. 146 ККУ).

5. Передача поліції та фіксація статусу

- **Дія:** Після приїзду патруля активісти не передають особу «просто так». Спікер пише Заяву про злочин (за готовим шаблоном, Додаток 10), де обов'язково зазначає: *«Особу затримано громадянами на підставі ст. 207 КПК України безпосередньо під час вчинення злочину»*. Вимагайте складання протоколу затримання на місці.

III. Спеціальні виключення (кого затримувати НЕМОЖЛИВО)

Згідно з Конституцією та ст. 207 КПК, право на «громадське затримання» **НЕ поширюється** на осіб, які мають абсолютний недоторканий статус:

1. **Народні депутати України** (ст. 482 КПК).
2. **Судді всіх рівнів** (ст. 482-2 КПК).

Примітка активісту: Якщо злочин чи провокацію вчиняє особа з цим статусом, тактика змінюється — ми здійснюємо виключно безперервну відеофіксацію, блокуємо правопорушення «живим щитом» та викликаємо правоохоронні органи, але не застосовуємо заходи фізичного затримання.

Висновок:

«Громадське затримання» в рамках ст. 207 КПК України — це вияв найвищої правової свідомості та зрілості громадянського суспільства. Це інструмент, який демонструє ворогу: тил не просто чекає на поліцію, тил діє миттєво, законно та жорстко.

Інструкція взаємодії з черговою частиною поліції

Передача зібраних матеріалів (фото, відео, речових доказів) має відбуватися виключно у правовому полі. Це гарантує безпеку активіста та збереження процесуального статусу доказів:

1. **Екстрене повідомлення:** У разі виявлення активного правопорушення негайно телефонуйте на лінію **102** або на гарячу лінію СБУ (**0-800-501-482**). Чітко назвіть своє прізвище, місце події та суть злочину.
2. **Прибуття до чергової частини:** Якщо матеріали зафіксовано раніше, зверніться до найближчого територіального підрозділу поліції особисто. Майте при собі паспорт або цифровий документ у додатку «Дія».
3. **Подання заяви:** Напишіть заяву про вчинення кримінального правопорушення за статтею **114-1 ККУ** (або іншою відповідною статтею). У тексті детально опишіть обставини: дату, час, місце, дії зловмисників.
4. **Передача цифрових носіїв:** Передавайте фото- та відеоматеріали на фізичному носії (USB-флешка, CD-диск), який долучається до матеріалів справи. Вкажіть у заяві модель пристрою, на який здійснювалася зйомка.
5. **Оформлення протоколу:** Переконайтеся, що слідчий або дізнавач оформив **Протокол огляду та вилучення речей і документів**. Копія цього протоколу є підтвердженням легальної передачі матеріалів.
6. **Реєстрація в ЄРДР:** Вимагайте видачу **Талона-повідомлення** про реєстрацію заяви. Відповідно до КПК, відомості мають бути внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) протягом 24 годин. Встановіть контакт із призначеним слідчим для подальшого інформування.

Юридичний захист активіста у разі неправомірних дій третіх осіб

Під час виконання громадських обов'язків активіст може стикнутися з протиправними діями з боку агресивних громадян, провокаторів або кримінальних елементів (погрози, фізична агресія, наклеп).
Юридичний алгоритм самозахисту:

- **Правова кваліфікація дій нападників:** Будь-які протиправні дії щодо активіста залежно від тяжкості кваліфікуються за статтями Кримінального кодексу України:
 - **ст. 125 ККУ:** Умисне легке тілесне ушкодження (побої, садна).
 - **ст. 129 ККУ:** Погроза вбивством (якщо були реальні підстави побоюватися цієї погрози).
 - **ст. 296 ККУ:** Хуліганство (грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства).
 - **ст. 355 ККУ:** Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань.
- **Фіксація правопорушення:** негайно увімкніть аудіозапис на телефоні або диктофоні (це дозволено **ст. 302 Цивільного кодексу України**, якщо фіксується правопорушення). Залучіть побратимів для прихованої відеозйомки події.
- **Залучення свідків:** Запишіть контакти (ПІБ, номери телефонів) очевидців конфлікту. Пам'ятайте: свідчення очевидців є ключовим доказом під час досудового розслідування.
- **Звернення до медичного закладу:** У разі застосування фізичної сили негайно зверніться до травмпункту для надання допомоги та офіційної фіксації тілесних ушкоджень. Вимагайте видачі довідки та наполягайте на виклику поліції безпосередньо до лікарні.
- **Подання заяви про злочин:** Напишіть заяву до поліції. Додайте до неї копії медичних довідок, носії з аудіо/відеозаписами та контакти свідків. Обов'язково отримайте Талон-повідомлення про реєстрацію заяви.
- **Адвокатський супровід:** Про всі факти тиску, погроз або нападів негайно повідомляйте юридичну службу ГШР. Жоден активіст не залишається наодинці з правовими викликами — координаційний центр забезпечує захист та представництво інтересів у суді.

Перелік офіційних джерел для верифікації інформації

Будь-яка інформація щодо мобілізації, оборони та внутрішньої безпеки вважається правдивою лише у разі її публікації на офіційних ресурсах. Для протидії фейкам активіст використовує виключно цей державний перелік:

- **Президент України:** Офіційне інтернет-представництво (president.gov.ua) – першоджерело указів, рішень Ставки ГК та законів.
- **Верховна Рада України:** Портал законодавства (rada.gov.ua) – перевірка статусу законопроектів та чинних оборонних норм.
- **Міністерство оборони України:** Офіційний сайт (mil.gov.ua) та додаток «Резерв+» – офіційні роз'яснення щодо військового обліку та мобілізації.
- **Збройні Сили України / Генеральний штаб:** Офіційні верифіковані сторінки у соцмережах та сайт (generalstaff.mil.gov.ua) – оперативні зведення з фронту.
- **Служба безпеки України (СБУ):** Портал (ssu.gov.ua) – інформація про затримання зрадників, ботоферм та протидію спецслужбам рф.
- **Центр протидії дезінформації (ЦПД):** Ресурс при РНБО України – щоденний аналіз та спростування актуальних фейків, ІПСО й маніпуляцій.

Пам'ятка: Особиста цифрова безпека активіста

Цифровий захист активіста – це основа безпеки всієї структури ГШР. Дотримання цих правил мінімізує ризик зламу, витоку інформації та деанонізації:

- **Захист пристрою:** Встановіть складний пароль на розблокування екрана (мінімум 6 знаків). Не використовуйте графічні ключі. Налаштуйте автоматичне блокування пристрою через 30 секунд бездіяльності.
- **Двофакторна автентифікація (2FA):** Увімкніть 2FA (через додатки Google Authenticator або Microsoft Authenticator, а не через SMS) на всіх акаунтах: месенджери, пошта, соцмережі, «Дія».
- **Безпека месенджерів:** У Telegram, Signal, WhatsApp приховуйте свій номер телефону від усіх користувачів. Вимкніть можливість додавати вас у групи без вашого дозволу. Регулярно перевіряйте вкладку «Активні сесії» (Пристрої) та завершуйте незнайомі сеанси.

- **Приватність комунікацій:** Обговорюйте конфіденційні координаційні питання виключно у Signal через «секретні чати» із налаштованим таймером автоматичного видалення повідомлень (до 1-5 хвилин).
- **Гігієна додатків та мереж:** Ніколи не підключайтеся до публічних Wi-Fi мереж без увімкненого надійного VPN. Не переходьте за посиланнями у повідомленнях від невідомих контактів (захист від фішингу).

Алгоритм дій при виявленні підозрілих осіб (диверсантів)

Координатори проплачених псевдомітингів, коригувальники вогню, агенти ІПСО та палії автомобілів ЗСУ є прямими пособниками ворога. Дії активіста при їх виявленні мають бути чіткими та безпечними:

1. **Дотримання дистанції:** Не намагайтеся самотійно затримати підозрілу особу чи вступити з нею у відкритий конфлікт. Ваше головне завдання — розвідка та фіксація.
2. **Прихований збір інформації:** Не привертаючи уваги, запам'ятайте або зафіксуйте на телефон (керуючись інструкцією з фотофіксації):
 - Особливі прикмети (зріст, статура, татуювання, шрами, одяг, наплічник).
 - Марку, колір та номери автомобіля, якщо особа пересувається на транспорті.
 - Конкретні дії (зйомка військових об'єктів, підпал, передача грошей, роздача плакатів/кешу, адміністрування підозрілих чатів у телефоні).
3. **Негайна передача даних:** Терміново залиште місце спостереження та повідомте про загрозу:
 - На спецлінію Служби безпеки України: **0-800-501-482** або на електронну пошту callcenter@ssu.gov.ua.
 - На спецлінію Національної поліції: **102**.
 - Через офіційний чат-бот СБУ в Telegram: **@stop_russian_war_bot** або державний бот **@evorog_bot**.

4. **Координація на місці:** Очікуйте на прибуття правоохоронців або оперативників СБУ у безпечному місці. Залишайтеся на зв'язку для надання чітких орієнтирів та передачі зафіксованих медіаматеріалів.

Фінальний чек-лист готовності активіста перед виходом на завдання

Перед виходом на будь-яке чергування, моніторинг чи патрулювання активіст зобов'язаний покроково перевірити свою готовність за цим чек-листом:

- **Документи:** Наявність фізичного паспорта або активованого додатка «Дія».
- **Посвідчення:** Наявність членського квитка або іншого документа, що засвідчує приналежність до структури.
- **Заряд пристроїв:** Смартфон заряджений на 100%. Powerbank заряджений та підключений кабель.
- **Цифровий захист:** На телефоні активовано складний пароль. Налаштовано автоматичне блокування екрана.
- **Автентифікація:** Перевірено роботу 2FA у месенджерах. Очищено історію зайвих сесій.
- **Месенджери:** Приховано номер телефону. Налаштовано Signal для екстреного зв'язку.
- **Контакти:** Номери 102, гарячої лінії СБУ та координатора ГШР внесені у швидкий набір.
- **Пам'ять пристрою:** Наявність мінімум 10 Гб вільного місця для фото- та відеофіксації.
- **Зовнішній вигляд:** Непримітний цивільний одяг по погоді. Відсутність військових елементів або камуфляжу.
- **Психологічний стан:** Повна тверезість. Холоднокровність. Готовність діяти суворо за правовими інструкціями.

Короткий глосарій юридично-безпекових термінів

- **ІПСО (Інформаційно-психологічна операція):** Сплановані ворогом дії з поширення фейків та маніпуляцій для хаотизації суспільства і зриву мобілізації.
- **ЄРДР (Єдиний реєстр досудових розслідувань):** Електронна база даних, куди поліція чи СБУ зобов'язані внести відомості про злочин протягом 24 годин після заяви.
- **2FA (Двофакторна автентифікація):** Метод захисту акаунта, що вимагає введення не лише пароля, а й додаткового цифрового коду з додатка-верифікатора.
- **ТЦК та СП (Територіальний центр комплектування та соціальної підтримки):** Органи військового управління, які забезпечують виконання законодавства про військовий обов'язок і мобілізацію.
- **Протокол «Світло»:** Внутрішній алгоритм дій активіста щодо виявлення, фіксації та передачі правоохоронцям відомостей про ворожу агентуру та правопорушення.
- **КПК України (Кримінальний процесуальний кодекс):** Закон, який визначає чіткий порядок розслідування злочинів, збору доказів та проведення судів.
- **ККУ (Кримінальний кодекс України):** Закон, який містить перелік усіх злочинів (включаючи держзраду, диверсії та перешкоджання ЗСУ) та покарання за них.
- **Фішинг:** Вид цифрового шахрайства, коли через підроблені посилання злоумисники викрадають паролі, доступ до месенджерів або персональні дані.

ОБОРОННІ НАВИЧКИ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тактична медицина (Протокол MARCH)

У часи воєнних дій кожен активіст повинен володіти базовими навичками само- та взаємодопомоги. Алгоритм **MARCH** є міжнародним стандартом надання допомоги під вогнем і визначає пріоритетність дій для порятунку життя:

- **М (Massive Bleeding) — Масивна кровотеча:** Найчастіша причина смерті, якій можна запобігти. Негайно накладіть сертифікований турнікет (CAT, SICH) максимально високо на пошкоджену кінцівку («максимально високо та туго»). Зафіксуйте час накладання.
- **А (Airways) — Дихальні шляхи:** Перевірте притомність потерпілого. Очистіть ротову порожнину від сторонніх предметів (кров, зуби, блювота). Поверніть потерпілого у стабільне бокове (відновне) положення для запобігання западанню язика.
- **Р (Respiration) — Дихання:** Огляньте грудну клітку на наявність проникаючих поранень. У разі виявлення дірки в грудях негайно закрийте її оклюзійною наліпкою (з клапаном або без) або герметичним матеріалом для запобігання напруженому пневмотораксу.
- **С (Circulation) — Циркуляція:** Проведіть повний огляд тіла («кривавий огляд») від голови до п'ят на наявність менш помітних кровотеч. Перевірте пульс на променевій артерії (на зап'ясті). За наявності ран — проведіть тампонаду та накладіть тиснучу пов'язку.
- **Н (Hypothermia) — Гіпотермія:** Запобігайте переохолодженню потерпілого, оскільки втрата тепла критично знижує згортання крові. Зніміть мокрий одяг (якщо можливо), закутайте потерпілого в термоковдру (золотистою стороною до тіла) та покладіть на термоізолюючу поверхню.

Вміст індивідуальної тактичної аптечки (IFAK) активіста

Кожен активіст під час виходу на завдання повинен мати персональну аптечку, укомплектовану сертифікованими засобами. Усі елементи мають бути легкодоступними та готовими до негайного використання:

- **Турнікет (2 штуки):** Тільки сертифіковані (наприклад, CAT Gen 7, SICH або SOF-T). Один – на бронезилеті/розвантаженні, другий – всередині аптечки.
- **Кровоспинний бинт (Hemostatic):** Бинт із гемостатичним просоченням (наприклад, Celox, QuikClot) для тампонади глибоких ран.
- **«Ізраїльський» биндаж (Emergency Bandage):** Тиснуча пов'язка розміром 4 або 6 дюймів для зупинки помірних кровотеч та фіксації тампонади.
- **Оклюзійна наліпка (Chest Seal):** Комплект із двох наліпок (одна з клапаном, одна без) для герметизації проникаючих поранень грудної клітки.
- **Назофарингеальний повітровід (Trubo):** Трубка відповідного розміру з лубрикантом для забезпечення прохідності дихальних шляхів у непритомного.
- **Термоковдра (Emergency Blanket):** Металізована плівка для захисту потерпілого від гіпотермії.
- **Атравматичні ножиці:** Для швидкого розрізання щільного одягу чи взуття з метою отримання доступу до рани.
- **Рукавички нітрилові:** Мінімум 2 пари. Захист активіста від інфекцій, що передаються через кров потерпілого.
- **Армований скотч (Duct Tape):** Невеликий рулон для додаткової фіксації пов'язок або шин.
- **Маркер водостійкий:** Перманентний маркер (синій або чорний) для фіксації часу накладання турнікета на самому турнікеті або на лобі потерпілого.

Комплектація «тривожного наплічника» активіста

«Тривожний наплічник» — це міцний наплічник об'ємом 30–40 літрів у непримітному цивільному кольорі. Склад наплічника забезпечує автономне виживання та виконання завдань протягом 72 годин:

- **Документи та гроші:** Паспорт, квиток активіста, медична картка. Герметична упаковка. Готівка дрібними купюрами.
- **Зв'язок та енергія:** Powerbank (2 шт. по 20 000 mAh). Зарядні кабелі. Кнопковий дублюючий телефон. Батарейки.
- **Світло та навігація:** Налобний ліхтарик (із режимом червоного світла). Механічний компас. Паперова карта місцевості.
- **Вода та їда:** Металева фляга або гідратор (2 літри). Таблетки для очищення води. Туристичний ніж/мультитул.
- **Харчування:** Висококалорійний сухпайок (батончики, горіхи, сухофрукти, сублімати). Газова пальник та балон (опціонально).
- **Одяг (у гермопакетах):** Змінна термобілизна. Шкарпетки (3 пари). Флісова кофта. Водостійкий дощовик/пончо.
- **Медицина та гігієна:** Особиста аптечка (хронічні ліки). Вологі серветки. Зубна щітка. Сухий спирт/сірники у водозахисті.
- **Засоби захисту:** Будівельні захисні окуляри. Повнолицева маска чи респіратор класу FFP3. Робочі шкіряні рукавички.

Інструкція з координації всередині групи

Синхронність дій та надійний зв'язок є основою виживання групи (ГШР) під час виконання завдань в умовах хаосу:

- **Радіообмін:** Використовуйте цифрові рації (DMR) із шифруванням AES-256. Налаштуйте основну та резервну частоти.
- **Регламент радіозв'язку:** Говоріть лаконічно. Спочатку позивний того, кого кличете, потім свій (наприклад: «Друже, я Скеля, прийом»).
- **Цифрова гігієна в ефірі:** Категорично заборонено називати справжні імена, адреси, військові позиції та точні плани дій.
- **Умовні радіосигнали:** Впроваджуйте кодові фрази для екстрених ситуацій (наприклад, «Код 100» — небезпека, «Код 200» — збір).
- **Жести рукою (у радіомовчанні):** Стиснутий кулак — «Стоп/Замри». Долоня догори — «Увага». Рука вниз — «Лягай/Укриття».
- **Візуальні маркери:** Використання узгодженого кольору скотчу (чи світловідбивних стрічок) на правому плечі для ідентифікації «свій-чужий».
- **Точки збору (Рандеву):** Перед виходом чітко визначте Головну та Резервну точки збору на вихід із кризи в разі втрати зв'язку.

Алгоритм дій під час артилерійського обстрілу / удару БПЛА

Артилерійський наліт та атака дронів-камікадзе (типу «Шахед» або FPV) вимагають миттєвої реакції. Головне правило — мінімізувати силует тіла та захиститися від уламків:

- **Звукові орієнтири:** Свист або шурхіт — артилерійський снаряд/міна (впаде за 2–5 секунд). Звук мопеда або бензопили — дрон-камікадзе БПЛА. Почули — негайно дійте.
- **Падайте негайно:** Не шукайте ідеального укриття, якщо вибухи вже поруч. Падайте на землю обличчям донизу, закрийте голову руками, привідкрийте рот (для захисту барабанних перетинок від баротравми).
- **Пошук захисного заглиблення:** Якщо є декілька секунд, стрибайте в найближчу канаву, кювет, вирву від попереднього вибуху або за бетонний бордюр. Земля — найкращий захист від уламків.
- **Категоричні заборони:** Не ховайтеся під стінами будинків (загроза завалу та уламків скла), під автотранспортом (може вибухнути бензобак), у під'їздах без обладнаних бомбосховищ або біля вітрин.
- **Правило двох стін:** Якщо обстріл застав у будівлі — негайно перейдіть у коридор або ванну кімнату. Сядьте на підлогу нижче рівня вікон. Перечекajte атаку, не підходячи до віконних прорізів.
- **Дії після завершення:** Не піднімайтеся одразу після першого вибуху, зазвичай за ним слідує серія прильотів. Зачекайте 5–10 хвилин. Рухайтесь до офіційного укриття, уважно дивлячись під ноги (загроза нерозірваних касетних елементів).

Інженерна безпека та мінна загроза

Сучасний тил засмічений вибухонебезпечними предметами (ВНП), нерозірваними снарядами та ворожими мінами-пастками. Активіст зобов'язаний суворо дотримуватися правил інженерної безпеки:

- **Золоте правило:** Бачиш невідомий предмет — **НЕ підходь, НЕ чіпай, НЕ панікуй**. Навіть залишена іграшка, телефон чи ліхтарик можуть бути заміновані ворогом.
- **Дії при виявленні ВНП:** Зупиніться. Поверніться назад тим самим маршрутом, яким прийшли (крок у крок). Огородіть місце знахідки підручними матеріалами (гілки, стрічки), не наближаючись до предмета.
- **Евакуація та сповіщення:** Відійдіть на безпечну відстань (мінімум 100 метрів). Негайно зателефонуйте за номерами **101 (ДСНС)** або **102 (Поліція)**. Чітко вкажіть координати та очікуйте на прибуття саперів.
- **Мобільний зв'язок:** Категорично заборонено користуватися мобільними телефонами або раціями в радіусі 20 метрів від підозрілого предмета, оскільки радіосигнал може спровокувати детонацію радіокерованого підричника.

Поведінка на незнайомій місцевості: У зоні бойових дій або на деокупованих територіях рухайтесь виключно асфальтованими чи перевіреними дорогами. Категорично заборонено заходити в лісосмуги, зруйновані будівлі чи сходити на узбіччя до офіційного розмінування.

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА КОМУНІКАЦІЯ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Безпека активіста під час комендантської години

Перебування на вулиці під час комендантської години вимагає від активіста суворого дотримання заходи безпеки та заздалегідь підготовленого юридичного підґрунтя:

- **Легальність перебування:** Майте при собі паперову перепустку встановленого зразка (видану комендатурою) та оригінал паспорта (або документи в додатку «Дія»). Перевірте термін дії перепустки.
- **Візуальна безпека у темряві:** Не використовуйте ліхтарики без крайньої потреби (особливо сині чи білі потужні промені). Не підсвічуйте обличчя телефоном. Рухайтесь освітленими ділянками, уникаючи затінених хащів.
- **Зовнішній вигляд:** Одяг виключно цивільний. Категорично заборонено елементи мілітарі, тактичні наплічники, камуфляж або нашивки, які патруль може розцінити як спробу маскування під військового чи диверсанта.
- **Поведінка при зустрічі з патрулем:** Зупиніться заздалегідь. Не робіть різких рухів. Тримайте руки на виду (не в кишенях). Першим спокійно та чітко привітайтеся і повідомте, що маєте перепустку.
- **Перевірка документів:** Передавайте документи для перевірки без заперечень. На вимогу патруля чи представників ТЦК та СП спокійно покажіть вміст кишень чи наплічника. Пам'ятайте: законні вимоги Сил оборони в тилу є беззаперечними.

Правила проходження блокпостів

Блокпост — це зона підвищеної вогневої та мінної небезпеки. Будь-яка помилка в поведінці активіста може бути розцінена як ворожа дія:

- **Наближення до блокпоста:** Знизьте швидкість авто до мінімуму (або зупиніться за 50 метрів, якщо рухаєтеся пішки). Увімкніть аварійну сигналізацію. У темну пору доби перемкніть світло фар на габаритні вогні.
- **Поведінка в салоні авто:** Вимкніть магнітолу. Опустіть бокові вікна (водія та пасажирів). Тримайте руки на кермі, пасажири — на колінах. Не виходьте з машини без чіткої команди військових.
- **Категорична заборона відеофіксації):** Вимкніть відеореєстратор перед наближенням до блокпоста. Смартфони мають лежати в кишенях або на панелі екраном донизу. Зйомка об'єктів та особового складу — це кримінальний злочин (ст. 114-2 ККУ).
- **Спілкування з вартовим:** Говоріть чітко, коротко, без жартів та іронії. На запитання про мету руху відповідайте правдиво. Чітко виконуйте команди: «Глуши мотор», «Документи до огляду», «Відкрий багажник».

Протидія маніпуляціям та агресії на вулиці

Робота з виявлення провокаторів, координаторів фейкових мітингів чи паліїв пов'язана з ризиком зіткнення з вербальною та фізичною агресією. Алгоритм захисту ментальних та фізичних кордонів:

- **Контроль дистанції:** Ніколи не підпускайте агресивного провокатора ближче ніж на відстань витягнутої руки (мінімум 1,5 метра). Це ваша зона безпеки та збереження реакції на можливий удар.
- **Техніка «Емоційне плато»:** Провокатор живиться вашими емоціями (страхом, гнівом, виправданнями). Говоріть рівним, монотонним, дещо тихішим, ніж зазвичай, голосом. Не перебивайте, але й не зважайте на образи.

- **Психологічний прийом «Зламана платівка»:** Не втягуйтеся в дискусію щодо суті маніпуляції (наприклад: «Ви всі продажні», «Мобілізація незаконна»). Повторюйте одну й ту саму законну конструкцію: «Я дію в межах закону. Будь ласка, дотримуйтесь порядку».
- **Техніка «Повернення відповідальності»:** Переводьте фокус уваги з вашої особи на дії провокатора. Ставте прямі закриті запитання: «З якою метою ви зараз кричите?», «Ви свідомо намагаєтесь порушити громадський порядок?», «Яка ваша мета?».
- **Фіксація свідків:** Якщо конфлікт загострюється, привертайте увагу перехожих, але не закликайте до бійки. Гучно говоріть: «Громадяни, зверніть увагу, ця особа здійснює провокацію та порушує закон. Викликайте поліцію».
- **Вчасний розрив контакту:** Якщо ви бачите, що опонент перебуває під дією алкоголю/наркотиків або свідомо накручує натовп для фізичного нападу — негайно розривайте контакт. Відходьте у безпечне, людне місце, під камери або до найближчого патруля. Ваша безпека вища за будь-яку словесну суперечку.

ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ТА БОРОТЬБА ЗІ СТРЕСОМ

Управління гострим стресом на завданні

У момент бойового чи психологічного шоку організм зазнає сильного стресового навантаження. Активіст повинен миттєво стабілізувати свій стан:

- **Квадратне дихання:** Вдих (4 сек) — затримка (4 сек) — видих (4 сек) — затримка (4 сек). Повторити 4–5 разів для зниження пульсу.
- **Заземлення (Техніка 5-4-3-2-1):** Знайдіть очима 5 об'єктів, торкніться 4 речей, почуйте 3 звуки, відчуйте 2 запахи, скуштуйте 1 смак.
- **М'язова релаксація:** Максимально сильно стисніть усі м'язи тіла на 5 секунд, після чого різко розслабтеся. Повторіть тричі.
- **Фокус на дії:** Переключіть увагу з емоцій на виконання конкретного фізичного алгоритму (перевірка спорядження, оцінка обстановки).

Боротьба з бойовою психічною травмою (Патрульний догляд)

Під час тривалої напруги або після побаченого жаху війни можливі прояви паніки, ступору чи агресії у побратимів. Дії лідера групи:

- **Подолання ступору:** Встановіть прямий зоровий контакт. Візьміть за плечі. Гучно та чітко назвіть людину на ім'я. Дайте просту команду.
- **Купірування істерики:** Заберіть людину від публіки. Говоріть спокійним, але суворим, впевненим тоном. Залучіть до простої фізичної праці.
- **Протидія тремтінню:** Якщо людину сильно трясє — не зупиняйте тремтіння штучно. Це природний вихід адреналіну. Створіть безпечні умови.
- **Інтеграція в групу:** Після гострого епізоду не залишайте бійця наодинці. Поверніть його до виконання легких обов'язків для відновлення відчуття контролю.

Робота з синдромом провини вцілілого

Синдром провини вцілілого (paralyzing guilt) — це деструктивне психологічне переконання, що ви зробили недостатньо, або що ваша безпека є «несправедливою» порівняно з втратами інших. Алгоритм самодопомоги для активіста:

- **Раціоналізація провини:** Чітко розділяйте зони відповідальності. Ви не несете відповідальності за дії ворога. Ваша виживність — це ресурс для Держави, а не привід для самокатування.
- **Техніка «Конвертація емоцій»:** Перетворюйте руйнівне почуття провини на конструктивну дію. Замість думок «Чому не я?» фокусуйтеся на діях: «Що конкретно я можу зробити прямо зараз для нашої спільної перемоги?».
- **Щоденник внеску:** Щовечора фіксуйте 3 конкретні корисні справи, які ви зробили за день для підрозділу, громади чи Сил оборони. Це повертає відчуття реальної цінності вашої діяльності.
- **Трансформація через пам'ять:** Спрямуйте біль від втрат побратимів або цивільних на підтримку їхніх родин або масштабування правозахисної та гуманітарної роботи. Живі мають діяти за двох.

Протидія хронічній тривозі та профілактика ПТСР

Діяльність активіста в умовах війни пов'язана з постійним моніторингом загроз, що виснажує нервову систему. Для запобігання розвитку ПТСР (Посттравматичного стресового розладу) застосовуйте такі інструменти:

- **Техніка «Інформаційний карантин»:** Встановіть жорсткі межі споживання новин. Повністю вимикайте гаджети за 2 години до сну. Новини перевіряйте лише у визначені часові слоти (наприклад, двічі на день по 15 хвилин).
- **Контроль за «флешбеками»:** Якщо минулі травматичні події раптово повертаються у вигляді яскравих спогадів — негайно застосуйте техніку «Я тут і зараз». Назвіть уголос поточну дату, час, місце та зафіксуйте ступні на підлозі.

- **Протокол декомпресії:** Після завершення важкого завдання або чергування обов'язково пройдіть етап фізичного та ментального переходу — теплий душ, зміна одягу, коротка прогулянка без телефону. Організм має отримати сигнал: «Завдання виконано, я в безпеці».
- **Гігієна сну та базових потреб:** Навіть у кризових умовах вимагайте від себе мінімум 6 годин сну (використовуйте беруші та маску для очей), регулярне пиття чистої води та гарячу їжу. Виснажений активіст — це легка мішень для ІПСО.

Професійне вигорання активіста та емоційне відсторонення

Прагнення допомогти всім і одразу призводить до емоційного виснаження (secondary traumatic stress). Впроваджуйте правила психологічної стійкості в команді:

- **Межа залученості:** Навчіться говорити «Ні», якщо ваші внутрішні ресурси на нулі. Делегуйте завдання всередині групи (ГШР). Навіть найкращий активіст потребує ротації.
- **Відокремлення ролей:** Чітко розділяйте роботу на завданні та особисте життя. Поза чергуванням ви — цивільна людина, яка має право на відпочинок, спілкування з родиною та відновлення.
- **Принцип «Емпатія без злиття»:** Співчуйте потерпілим, але не приймайте їхній біль як свій власний. Ви ефективні лише тоді, коли дієте з холодною головою та професійно, як лікар чи рятувальник.

РЕСУРСИ ДЛЯ ЗВ'ЯЗКУ

- **СБУ (Чат-бот):** @stop_russian_war_bot
- **Гаряча лінія СБУ:** 0-800-501-482
- **Національна поліція України:** 102
- **Кіберполіція (BRAMA):** @stopriabot
- **Центр протидії дезінформації:** cpd.gov.ua
- **Для повідомлень про загрозу диверсій:** @evorog_bot
- **ДСНС:** 101

**Ця брошура є живим документом.
Він має бути в кишені кожного активіста.**

**Знання наведених тут принципів
перетворює хаотичний активизм і спротив
на системну силу, яка захищає Державу.**

СЛАВА УКРАЇНІ!